

Datum
2020-09-23

Yttrande

Diarienummer
TN-2020-693

Miljöprogram för Malmö stad, 2021–2030 MN-2018-964

Tekniska nämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Tekniska nämnden ställer sig positiv till det övergripande innehållet i *Miljöprogram för Malmö stad 2021–2030* och anser att programmet har utvecklats i positiv riktning.

Tekniska nämnden ser vidare ett behov av att indikatorerna i programmet utvecklas. Som kommunövergripande program bör miljöprogrammet ha färre och mer generella indikatorer, detta så att ansvariga nämnder, bolag med mera, kan formulera tydliga indikatorer för måluppfyllelse inom respektive nämnds budgetprocess.

Tekniska nämnden hade även gärna sett att en beskrivning av relationen till de nationella miljömålen, utöver Agenda 2030, inkluderades i den inledande texten. Detta skulle kunna förtydliga uppföljningen och vägleda nämndernas fortsatta arbete.

Då jordbruksmark är den största naturtypen på land inom kommunen, anser Tekniska nämnden att ett rikt odlingslandskap och dess roll som ekosystemtjänst bör lyftas i programmet.

Yttrande

Generella synpunkter

Tekniska nämnden är positiv till ett kommunövergripande strategiskt dokument som anger riktningen för Malmö stads långsiktiga arbete med miljöfrågor. Miljöprogrammet blir Malmös lokala agenda för arbetet med den ekologiska dimensionen av Agenda 2030.

Tekniska nämnden anser att förslaget på många sätt har utvecklats positivt. Dels har förhållandet till Agenda 2030-arbetet samt hållbar utvecklings tre delar förtydligats. Malmö stad beskrivs som en innovativ motor i regionen med stora möjligheter att påverka utvecklingen på miljöområdet – både genom det egna agerandet, genom samhällsplanering samt genom att inspirera och samverka med andra aktörer. Programmet lyfter fram att det är

avgörande för ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet att klyftorna minskar och att Malmö blir en stad med goda livsvillkor för alla. I detta är barn och ungas delaktighet och perspektiv viktiga. Marina miljöers, havets och kustens miljöaspekter har tydliggjorts i programmet. Dessutom gör en ordförklaring i slutet av dokumentet texter och målformuleringar mer lättillgängliga.

Nämnden hade gärna sett att även en beskrivning av relationen till de nationella miljömålen inkluderades i den inledande texten. Detta skulle kunna förtydliga uppföljningen och vägleda nämndernas fortsatta arbete.

För att säkerställa att arbetet med att uppnå målen i miljöprogrammet sker kontinuerligt och ger resultat anser nämnden att miljöprogrammet behöver förtydligas beträffande mätbarhet, tydlighet och krav på resultatframdrift. Därför bör fler miljöindikatorer göras mätbara och baseras på samma basår. Samtliga målsättningar bör också, där det är möjligt, omformuleras från målvärde ett givet år till att mätas mer regelbundet, detta för att undvika att nödvändigt miljöarbete skjuts på framtiden

Indikatorer

Malmös nya miljöprogram är ett strategiskt dokument för den ekologiska delen av Agenda 2030 arbetet – som pekar ut långsiktiga mål, men som inte går in på det praktiska genomförandet. Miljöprogram ska innehålla mål som är konkreta och mätbara – vilket görs genom uppföljning av indikatorer.

Även om programmet inte går in på det praktiska genomförandet blir val och formulering av indikatorer en ledning i vilka områden som ska prioriteras inom målet, samt hur målet ska tolkas. Under de mål som finns i förslaget till miljöprogram presenteras indikatorer av olika karaktär, omfattning och detaljrikedom. Flertalet indikatorer är även områden som följs upp inom andra styrdokument.

Som kommunövergripande program bör miljöprogrammet ha färre och mer generella indikatorer, så att ansvariga nämnder, bolag med mera kan formulera tydliga indikatorer för måluppfyllelse inom respektive nämnds budgetprocess. Respektive nämnd kan planera för de mest effektiva och verksamhetsnära aktiviteterna inom sitt grunduppdrag och budget – och bidra med data till den kommunövergripande uppföljning. På detta vis följer programmet bättre de nu gällande riktlinjerna för utformning av styrdokument inom Malmö stad.

Exempelvis är *Malmös resiliens vid ett förändrat klimat har ökat* ett övergripande mål – som kan följas upp via en övergripande indikator inom Miljöprogrammet. Uppföljningen samt indikatorer konkretiseras därefter i bland annat Skyfallsplanen med tillhörande handlingsplan gällande resiliens mot skyfall. I nämndernas och bolagens konkretisering av indikatorer bör det tydligt framgå vad som ska följas upp – så som antal eller andel – då exempelvis antal, andel eller total sträcka vad gäller cykelresor visar olika saker.

Ordlistan i slutet av dokumentet har inneburit att målen och indikatorerna till viss del är lättare att tolka – men formuleringar så som exempelvis ”kvalitet” och ”tillgänglighet” bör undvikas i det fall det inte är väl motiverat.

Den centrala uppföljningen i Miljöbarometern bör så långt möjligt göras i enlighet med Naturvårdsverkets och andra myndigheters nationella statistik för att förenkla jämförelser.

Synpunkter per målområde och delmål

Ett Malmö med minsta möjliga klimatpåverkan

Nämnden anser att det är bra att även transportsektorns utsläpp av växthusgaser följs upp centralt under delmålet *Utsläppen av växthusgaser i Malmö som geografiskt område har minskat med 70%*, och inte via Trafik- och mobilitetsplan. För att uppnå detta delmåls- samt övriga mål under detta målområde – krävs insatser från flera olika aktörer, varav Malmö stad är en. Därmed är det positivt att Miljöprogrammet beskriver att samverkan och involvering av andra aktörer kommer ske. Föreslagna indikatorer fungerar bra i ett kommunövergripande styrdokument.

Tekniska nämnden ser gärna att Malmö stad gemensamt förtydligar vilka utsläpp som ingår under delmålet *Malmö stads organisation har nettonollutsläpp* och vilka som ingår i de övriga delmålen under detta målområde. Utöver detta fungerar föreslagna indikatorer bra i ett kommunövergripande styrdokument.

Malmöns konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser är på god väg till en hållbar nivå. Nämnden anser att det är positivt att Miljöprogrammet innehåller mål gällande konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser – då dessa utsläpp är en betydande del av en aktörs (kommuns, persons eller organisations) klimatpåverkan. Men nämnden ser gärna att Malmö stads möjlighet att påverka konsumtionsbaserade utsläpp (förutom den egna konsumtionen och genom påverkansarbete) förtydligas. Nämnden ställer sig tveksam till om detta mål är praktiskt möjligt att mäta mer än på schablonnivå – vilket kan påverka utformningen av indikator.

Då *Malmö ska försörjas av 100 procent förnybar och återvunnen energi 2030* bör indikatorn för detta mål inte innehålla ett basår.

Ett Malmö med god livsmiljö

I delmålet *Hälsosam exponering har minskat avsevärt i Malmö* finns flera utsläppskällor och flera mottagarmiljöer vilket gör målet svårt att tyda. För att underlätta för läsaren, kan indikatorerna i detta fall docka an till delar av det nationella miljömålet *God bebyggd miljö*.

Förslagsvis:

- *Malmöbornas exponering för skadliga luftföroreningar ska minska*
- *Malmöbornas exponering för skadliga ljudnivåer ska minska.*
- *Malmöbornas exponering för skadliga kemiska ämnen ska minska.*

Nämnden anser att en övergripande indikator så som:

- *Utbudet av gröna- och blå miljöer i stadsmiljön ska öka,* är tillräckligt som generell indikator för delmålet *Utbudet av och tillgängligheten till gröna och blå miljöer har ökat i Malmö.* ”Gröna- och blå miljöer”, istället för ”grönska och vatten”, indikerar att det rör sig om större miljöer än blomsterurnor men inte nödvändigtvis behöver gälla parktytor. Gröna- och blå miljöer i stadsrummet kan därmed innefatta mängder av miljöer så som gröna tak, gröna fasader och skyfallsbäddar.

Yteffektiv och hållbar mobilitet är en förutsättning för den gröna, täta och hållbara staden. Arbetet för hållbar mobilitet är därmed ett av kärnområdena inom tekniska nämndens verksamhet. Nämnden anser att två övergripande indikatorer för delmålet *Malmö har ett hållbart mobilitetssystem* kan lyda:

- *Andelen resor med hållbara trafikslag, såsom gång, cykel och kollektivtrafik, ska öka*
- *Förutsättningarna för hållbar godstransport och citylogistik ska öka*

På detta vis innefattar de övergripande indikatorerna inte bara miljö- och hälsofarliga utsläpp utan även den viktiga frågan om hållbar ytanvändning i användningen och planeringen av staden. Nämnden anser att indikator två och tre i remissversion av Miljöprogrammet innefattas i målet ovan om att *Malmö stads organisation har nettonollutsläpp av växthusgaser.*

Till delmålet *Malmö resiliens vid ett förändrat klimat har ökat* föreslår nämnden denna övergripande indikator – alternativt uppdelade i fyra separata indikatorer:

- *Malmö motståndskraft mot, och anpassning för, konsekvenserna av skyfall, havsnivåhöjningar, värmeböljor och torka har ökat.*

Ett Malmö med rik och frisk natur

Ökad biologisk mångfald i Malmö. Sett till yta på land - utgör jordbruksmark med marginal den största naturtypen i kommunen. Dessutom är jordbruksmarken en viktig resurs och där livsmedel produceras. Jordbruksmarkens roll som ekosystemtjänst bör därmed lyftas, och formuleringen ”rikt odlingslandskap” införlivas, i delmålet. Nämnden anser att indikatorn *Areal ängs- och betesmark ska öka* ska utgå från Miljöprogrammet. De två övriga föreslagna indikatorerna fungerar bra i ett kommunövergripande styrdokument.

Indikatorerna som föreslås för uppföljning av delmålet *Utökat skydd och förvaltning av växters och djurs livsmiljöer* anser nämnden fungera bra i ett kommunövergripande styrdokument.

Nämnden anser att det är bra att vatten, hav och kustmiljöer lyfts som betydelsefulla miljöaspekter i programmet. Delmålet *Fler skyddade havsområden och hållbar förvaltning av vatten och hav* bör i ett kommunövergripande styrdokument följas upp via mer generella indikatorer så som:

- *Föroreningar i hav och vattendrag ska minska* (Som kustkommun inkluderar detta befintliga föroreningar i botten sediment, utsläpp från bräddpunkter,

dagvattenutlopp, sjöfart, jordbruk, industri och bygg, men även från naturligt förekommande källor.)

- *Hållbar kustförvaltning ska öka.*
- *Hållbar hantering av marina resurser ska öka* (där marina resurser innefattar fiske, vattenbruk, turism och råvaror från havet)

Ökad resurseffektivitet och övergången till en mer cirkulär ekonomi är avgörande för en hållbar utveckling inom ekologins gränser. Delmålet kan i ett kommunövergripande styrdokument följas upp via indikatorer så som:

- *Malmö stads inköp av cirkulära produkter och tjänster ska öka*
- *Malmö stads utbud av cirkulära tjänster ska öka*
- *Det ekologiska fotantrycket från Malmö som geografiskt område ska minska*
- *Mängden avfall genereras inom Malmö som geografiskt område ska minska.*

Övriga indikatorer som föreslås under detta delmål är för detaljerade för ett kommunövergripande styrdokument.

Ordförande

Andréas Schönström (S)

Nämndsekreterare

Philip Lee

Stefan Plath (SD) och Anders Pripp (SD) reserverar sig skriftligen mot beslutet i den del som avser bifall till ordförande Andréas Schönströms (S) tilläggsyrkande, då till förmån för eget yrkande om avslag på detsamma. Se till protokollet bilagd reservation, § 318a.

Håkan Fäldt (M), Lars-Göran Jönsson (M), Karin Olsson (M) och Henrik Malmberg (C) reserverar sig muntligen mot beslutet i den del som avser bifall till ordförande Andréas Schönströms (S) tilläggsyrkande, då till förmån för Håkan Fäldts (M) och Henrik Malmbergs (C) yrkande om avslag på detsamma.

Susanna Lundberg (V) reserverar sig skriftligen mot beslutet, då till förmån för eget tilläggsyrkande. Se till protokollet bilagd reservation, § 318b.

Stefana Hoti (MP) anmäler ett särskilt yttrande till protokollet. Se till protokollet bilagt yttrande, § 318c